02/03/2022

У Подгорици отворена аудио-изложба “Јасеновац. Логор смрти. Земља живих” (ВИДЕО)

Аудио-изложба “Јасеновац. Логор смрти. Земља живих”, аутора Дарка Николића и Богдана Шпањевића отворена је вечерас, 1. марта 2022. године, у Саборном храму Христовог Васкрсења у Подгорици. На отварању су говорили Његово високопреосвештенство Митрополит црногорско-приморски Господин Јоаникје, по чијем благослову се изложба одржава у подгоричком храму, др Дејан Ристић, директор Музеја жртава геноцида из Београда, историчар мр Жељко Вујадиновић, др Драго Перовић, предсједник Извршног одбора Матице српске – Друштва чланова у Црној Гори, као и аутори Дарко Николић и Богдан Шпањевић.

Његово високопреосвештенство Митрополит Јоаникије казао је да је Јасеновац постао збирно име нове српске голготе и укупног српског страдања у Другом свјетском рату, нарочито у Независној Држави Хрватској.

Подвукао је да састајање на мјестима жртве нико не може доживјети као привилегију, ако није православни хришћанин. Сви други то доживљавају као пораз и нестанак, а ми сваку невину жртву доживљавамо као извор божанског надахнућа, јер нас она спаја са Христом Распетим и Васкрслим. Кроз страдање српски народ је показао да је народ Христов.

“Свако подсјећање на невине жртве, нарочито на страдање дјеце, и у Јасеновцу, и у Пребиловцима, и у Велици и у Долима, и по безбројним српским страдалним мјестима је извор моралне и духовне снаге, јер те жртве нису отишле у заборав, него су оне пред престолом Божијим и знамо да нас оне заступају пред Богом. Оне нам враћају човјечност, оне нам враћају осјећање за другог човјека, за невину жртву не само нашега рода, него свакога страдалника, сваког страдалног народа, а сви хришћански народи су на овај или на онај начин страдални народи”, поручио је Митрополит.

Подсјетио је да када је успоставио појам геноцида, Рафаел Лемкин је 1944. године имао у виду страдање Јевреја и Срба у Независној Држави Хрватској, иако је и над многим другим народима извршен геноцид. Српски народ заједно са многим другим народима је народ који је претрпио стравични геноцид у току Другог свјетског рата, али када окренемо наш поглед у прошлост, видимо да од Косова до данашњег дана ми нисмо силазили са Крста, него смо били стално на својој народној и на Христовој Голготи.

“То је оно што нас обједињује, осјећање за косовску и јасеновачку жртву, а то је једна иста свеобухватна српска жртва, јер гдје је год Срба ту је Косово и Јасеновац”, закључио је Митрополит,

На послијетку, захвалио је ауторима и организаторима изложбе, који су припремили ово значајно вече подсјећања на невину српску жртву и на такав начин да се очовјечимо, сјединимо са Христовом Голготом и да се опоравимо вјером у Христово Васкрсење у овом светом храму.

Драго Перовић је у име Матице српске – Друштва чланова у Црној Гори изјавио да „то што се изложба одржава у крипти, у тами, може симболички да значи да се у протеклих неколико десетина година ми нисмо одазвали јасеновачкој жртви, изузев ријетких, на челу са Српском православном црквом.” Оцијенио је да је у јавности и у образовном систему та тема

запостављена и стављена по страни.

Др Дејан Ристић, директор Музеја жртава геноцида, објаснио је да је ова изложба покушај аутора и Музеја да се теми и феномену страдања Срба у Другом свјетском рату и Јасеновцу приђе не само из угла историјских чињеница, већ људски и хришћански и да то буде сусрет са голготом у Јасеновцу. Страдање Срба у овом систему логора највећи је појединачни погром једног народа у току Другог свјетског рата.

Подухват аутора оцијенио је као храбар и хришћански искорак да феномен страдања Срба учине видљивим и свеприсутним, а не само да буде лекција из историје. Објаснијо је да страдање нашег народа у НДХ има све карактеристике геноцида и оно се догодило на цјелокупној њеној територији.

“Геноцид је осмислила, реализовала и правно кодификовала држава, а не група појединаца и то је важно да знамо”, истакао је Ристић, додавши да је епицентар тог геноцида и у стварном и у симболичном смислу био систем логора Јасеновац.

Јасеновац је нераскидиви дио нашег идентитета који немамо право да обесмислимо и заборавимо, нити да окренемо главу у другу страну, већ да храбро погледамо у Јасеновачке новомученике и њихово лице, и да схватимо да су страдали само из разлога што су били Срби и православни хришћани.

Господин Ристић нагласио је да „на њима у и њима није било ничега, ни пред Богом ни пред људима, што би их осудило на тако страшно и људском уму и дан данас непојмљиво страдање.”

Храм Васкрсења види као најљепше мјесто за ову изложбу, јер тамо гдје је неко покушао да отјелотвори апсолутно зло и поништи живот настаје мјесто Васкрсења једног народа, а Јасеновац је мјесто Голготе и Васкрсења, и јасеновачки мученици су васкрсли и егзистирају у Божијој вјечности.

Магистар Жељко Вујадиновић из Републике Српске је подсјетио на догађаје из прве половине 20. вијека, када је Католичка црква и хабсбуршка власт радила на поистовјећивању католичанства и хрватсва, што је продубило постојећи јаз између хришћанских заједница, као и Срба и Хрвата.

Логор Јасеновац није случајност историје, већ има дубоку историјску и идеолошку основу насталу у деценијама раније, која је омогућила такав злочин и управо зато су највеће жртве били Срби, Јевреји и Роми. Јасеновац је јединствен и не може се релативизовати поређењем са неким другим

злочинима, у другим временима и на другим просторима.

Казао је да је Јасеновац, по ријечима једног од најзначајних историчара двадесетог вијека, већ постао нови српски Косовски завјет и борба за истину о Јасеновцу постала је нови Косовски бој,

„Он се мора водити на принципима потпуног достојанства и на принципима потпуне искрености и потпуне истине. Ну и ком случају Срби не би смјели да посегну за осветом и да укаљају своју традицију коју су вјековима брижно градили“, закључио је Вујадиновић, констатујући да је и ова изложба у тој функцији.

Аутор и теолог Дарко Николић изјавио је да то што се изложба налази под сводовима Храма Васкрсења има своју велику симболику. Подијелио је свој утисак који је стекао у току постављања изложбе, да је она дошла кући, и то из два разлога. Први је што су сводови Храма Васкрсења дом Божији, дом Христов, дом нашег Оца, у ком нема заборављених, већ су присутни они који су били, који јесу и који ће тек доћи. Ту су сви важни и сви своји међу својима. Кроз изложбу су проговорили о онима које смо били заборавили.

Други разлог је што се на мјесту изложбе налази јасеновачка земља, сједињена са светошћу блаженопочившег Митрополита Амфилохија, који је свим својим бићем свједочио проповиједи величине Јасеновачких мученика, и који је говорећи о страдању и састрадавајући, говорио о Васкрсењу.

„Приче које будете чули јесу Велики петак, али те приче нису само то. Те приче су утемељене на празном Христовом Гробу и на проповиједи Васкрсења“, рекао је Николић, уз жељу да доживљавајући приче изађемо озарени и обогаћени, и да ту радост васкрсења носимо кроз све дане нашега живота.

Драматург и аутор Богдан Шпањевић појаснио је да је изложба заснована на концепту сусрета са личношћу, из разлога парадокса у јасеновачком наративу да памтимо злочинце и њихова имена, а жртве се претварају у податке, бројеве и статистику. Противно том принципу обезличавања жртве, изложба је конципирана као сусрет са седам личности које су постојале, живјеле и страдале у Јасеновцу.

Поставио је важно питање: „Чији је Јасеновац?“, уз одговор да он припада свима нама и задатак нових генерација и људи који никада тамо нису били је да пронађу мјесто Јасеновца у свом животу и да разумију огромну благодат којим та прича оплемењава наше животе и чини нас бољим људима.

„Ми смо одлучили да ре-креирамо, омогућимо свакоме од вас, од нас, да ре-креира, поново створи, у својој имагинацији проживи и заувијек учини својим емоционалним и интелектуалним инвентаром душе причу о Јасеновцу.“

Подсјећајући присутне на ријечи Патријарха Порфирија да су се злочинци исписали из сваког народа, казао је да су се жртве уписале у сваки народ и постале заједничке жртве, које нас зову да им се поклонимо, да се са њима сретнемо и да се из тог сусрета развије благодатна свјетлост која оплемењује наше животе.

Говорници су захвалили ауторима, организаторима и свима који су помогли и омогућили реализацију ове изложбе.

Изложба ће бити постављена у крипти Саборног храма Христовог Васкрсења до 15. марта 2022. године.

ЦЕКИТ

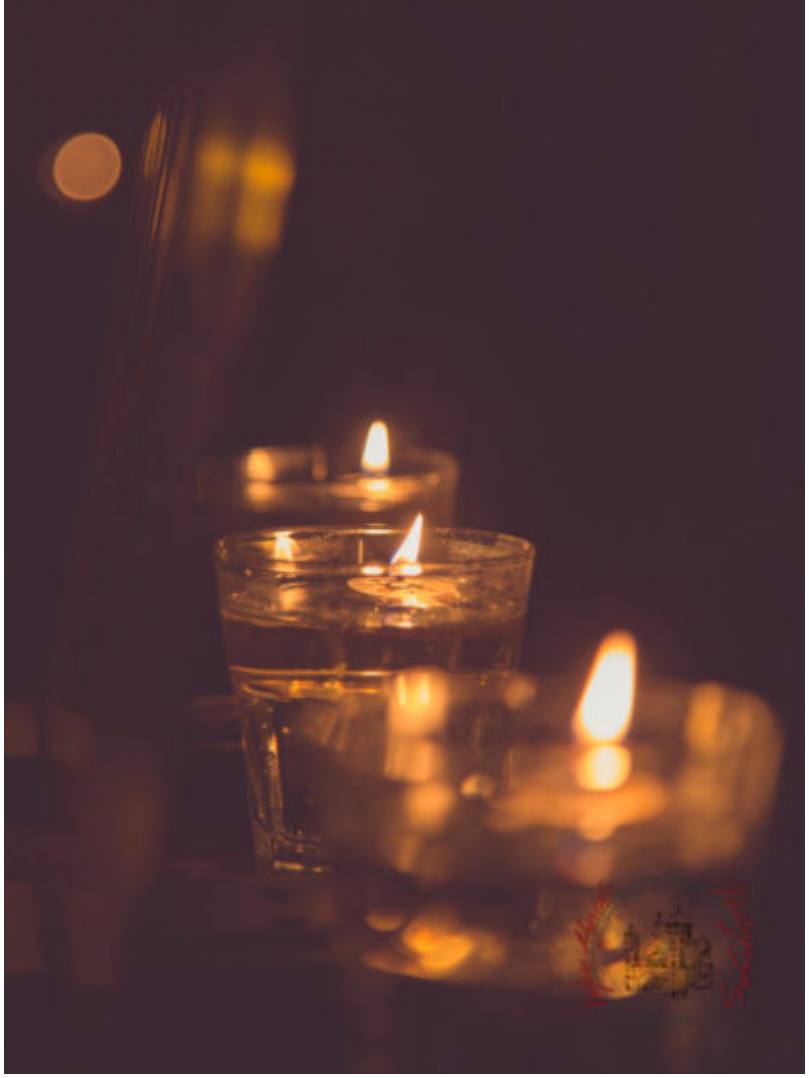

ΑΠΡΙΛ

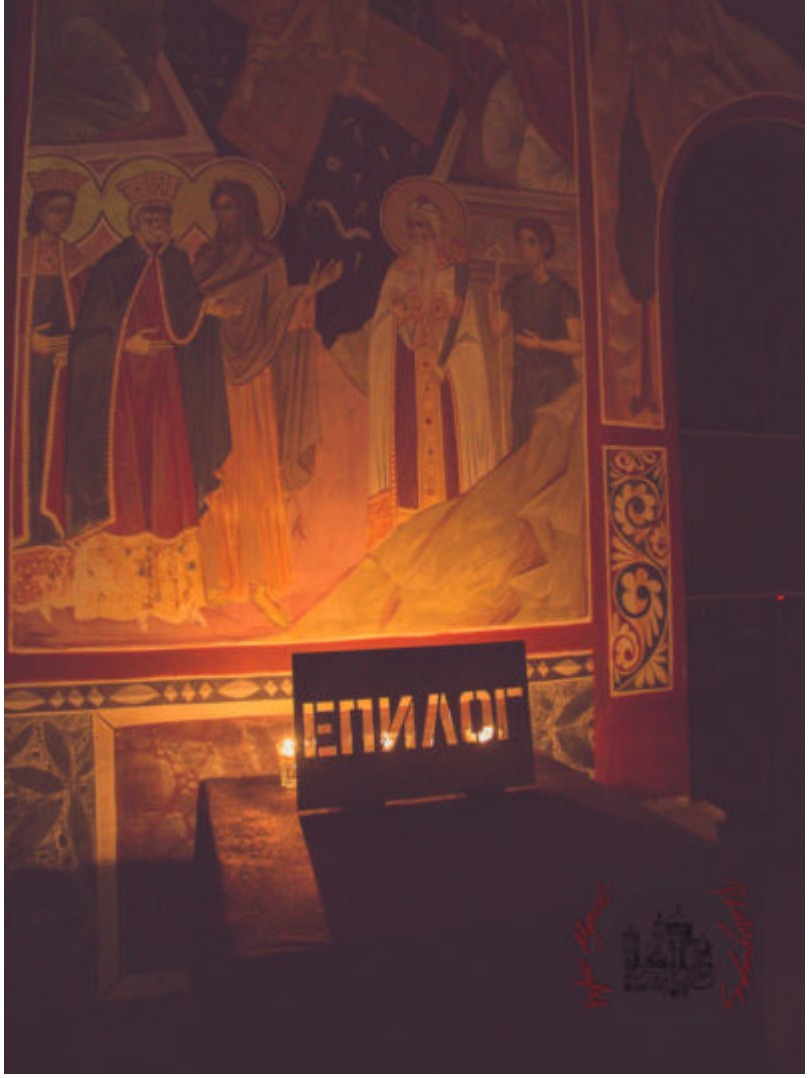
ΕΠΙΛΟΓ

mitropolija.com